

Bồi dưỡng phương pháp thu thập, xử lý thông tin khoa học cho sinh viên tiếng Anh ở Trường Đại học Hà Nội

Vũ Thanh Thúy*

*Khoa Tiếng Anh, Trường Đại học Hà Nội

Received: 12/3/2024; Accepted: 18/3/2024; Published: 27/3/2024

Abstract: During the process of studying at Hanoi University, language students, in addition to being equipped with scientific knowledge and expertise in English language, also need to be educated and fostered in scientific methods. In particular, it is necessary to focus on fostering methods of collecting and processing scientific information.

Keywords: Method training; information Science; English students; Hanoi University.

1. Mở đầu

Trong thời đại “bùng nổ thông tin”, sự biến đổi xã hội hết sức phức tạp khó lường; chất lượng, hiệu quả của mọi hoạt động học tập, lao động, quản lý, lãnh đạo, giảng dạy... ngày càng tùy thuộc nhiều vào khả năng thu thập, xử lý thông tin của các chủ thể (cá nhân, tổ chức). Thu thập và xử lý thông tin trở thành loại năng lực đặc biệt quan trọng cần thiết của con người nói chung và mỗi sinh viên tiếng Anh trường Đại học Hà Nội nói riêng.

Trên thực tiễn, bồi dưỡng năng lực thu thập, xử lý thông tin cho sinh viên tiếng Anh trường Đại học Hà Nội ngày càng trở nên quan trọng, cấp thiết. Quá trình này trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả học tập, rèn luyện của sinh viên; đồng thời, góp phần bồi dưỡng, rèn luyện bản lĩnh xử lý tình huống thực tế cho sinh viên sau khi tốt nghiệp. Năng lực thu thập, khai thác, xử lý thông tin, là hệ quả của nhiều yếu tố; và bồi dưỡng loại năng lực đặc biệt này cũng có nhiều phương thức khác nhau. Để bồi dưỡng năng lực thu thập, xử lý thông tin khoa học cho sinh viên tiếng Anh, cần coi trọng bồi dưỡng hệ thống phương pháp nghiên cứu khoa học. Phương pháp nghiên cứu khoa học, thực chất là hệ thống các quy trình, cách thức thu thập, phân tích, đánh giá, xử lý thông tin về các vấn đề trong thực tiễn giáo dục, đào tạo ở trường Đại học Hà Nội và ngoài xã hội.

2. Bồi dưỡng các phương pháp thu thập thông tin khoa học cho sinh viên tiếng Anh trường Đại học Hà Nội

2.1. Bồi dưỡng nhóm các phương pháp thu thập thông tin khoa học, nhằm hình thành kỹ năng thu thập, tiếp nhận, chọn lọc thông tin cho sinh viên tiếng Anh trường Đại học Hà Nội.

Hiện nay, thông tin trở thành sức mạnh, ai biết cách tiếp cận khai thác các nguồn thông tin, sẽ luôn nâng cao năng lực nắm bắt, giải quyết các vấn đề thực tiễn. Muốn có kết quả học tập cao, mở rộng tầm hiểu biết, sinh viên cần được trau dồi các kỹ năng thu thập, khai thác thông tin từ nhiều nguồn khác nhau.

Trong đó, cần tập trung hướng tới bồi dưỡng kỹ năng khai thác thông tin cho sinh viên ở 4 lĩnh vực cơ bản:

- 1) Từ các tài liệu có sẵn như sách, báo, tạp chí, thư tin, đĩa hình, đĩa tiếng, ...;
- 2) Từ máy tính nối mạng;
- 3) Từ thực tế công việc và cuộc sống;
- 4) Từ cá nhân và các nhóm xã hội.

Thực tế hiện nay, khả năng thu thập thông tin của sinh viên còn rất hạn chế; quá trình tiếp nhận nội dung học tập vẫn mang tính một chiều, thụ động (thậm chí nhiều sinh viên còn lười, ngại sưu tầm đọc thêm tài liệu). Nhiều sinh viên còn khá lúng túng khi tìm kiếm tài liệu phục vụ cho học tập, chưa biết lựa chọn, khai thác các nguồn thông tin. Do vậy, để nâng cao kỹ năng thu thập thông tin cho sinh viên, trước hết, cần bồi dưỡng cho họ đầy đủ về các kỹ năng phương pháp khai thác, tìm kiếm thông tin.

Các phương pháp nghiên cứu khoa học có tác dụng nâng cao kỹ năng thu thập, khai thác thông tin, bao gồm: Phương pháp phân tích tài liệu; các phương pháp thu thập thông tin từ cá nhân và nhóm xã hội; các phương pháp tổng hợp thông tin từ thực tế học tập công tác như: Phương pháp đánh giá nhanh, quan sát, điền dã, thực nghiệm, so sánh đồng đại và lịch đại, so sánh đồng đẳng và không đồng đẳng. Các phương pháp làm việc với cá nhân, nhóm xã hội như: Phỏng vấn, trao đổi, thảo luận nhóm, ... Các phương pháp này sẽ giúp cho sinh viên hình thành kỹ năng thu thập được các loại thông tin thông qua tiếp xúc, giao tiếp với giáo viên, cán bộ quản lý, qua các buổi

thảo luận, trao đổi trên giảng đường, ở lớp, tổ, nhóm; qua các cuộc trò chuyện mang tính khám phá giữa các nhóm; qua các hoạt động phong trào, thể thao, giao lưu văn hóa, văn nghệ; trong các buổi sinh hoạt lớp, sinh hoạt đoàn, sinh hoạt câu lạc bộ. Trong thực tế công tác sau này, nếu có kỹ năng thu thập thông tin, sinh viên sẽ luôn chủ động trong việc mở rộng tầm hiểu biết, linh hoạt trong xử lý tình huống thực tiễn nảy sinh, biết cách thu thập thông tin từ nhiều nguồn để có sự hiểu biết đầy đủ toàn diện, tạo cơ sở ban đầu quan trọng cho giải quyết công việc có chất lượng, hiệu quả.

2.2. Bồi dưỡng nhóm các phương pháp phân tích thông tin khoa học, nhằm hình thành kỹ năng phân tích đánh giá vấn đề một cách khách quan, khoa học cho sinh viên tiếng Anh trường Đại học Hà Nội.

Một người kiến trúc sư giỏi, không chỉ là người biết thu thập, chọn lọc những vật liệu xây dựng công trình đảm bảo yêu cầu vừa bền, vừa đẹp; mà quan trọng hơn, là phải biết thiết kế công trình làm sao vừa đẹp, vừa bền, vừa an toàn, hiệu quả. Với sinh viên, để đáp ứng nhu cầu công việc trong tương lai, không những phải biết thu thập thông tin nâng cao tầm hiểu biết, mà quan trọng hơn là phải biết xử lý thông tin, nghĩa là phải có khả năng phân tích đánh giá các thông tin phục vụ cho việc. Trong quá trình học tập, sinh viên nào có khả năng phân tích, phê phán, đánh giá, sẽ tiếp nhận các nội dung học tập có trọng tâm, trọng điểm; trình bày vấn đề trong các buổi thảo luận, hoặc trong làm bài thi, kiểm tra sẽ sắc sảo, thuyết phục hơn. Như vậy, sinh viên tiếng Anh không chỉ phải học hỏi cách khai thác, thu thập, chọn lọc thông tin; mà quan trọng hơn là, phải biết phân tích, tổng hợp, đánh giá thông tin một cách khách quan, khoa học; biết sử dụng các thông tin đúng lúc, đúng nơi. Điều đó đòi hỏi phải bồi dưỡng cho sinh viên toàn diện cả phương pháp luận và phương pháp đánh giá vấn đề theo hệ thống phương pháp nghiên cứu khoa học.

Phương pháp đánh giá vấn đề thường biểu hiện thái độ, lập trường chính trị, tư tưởng của sinh viên. Thực tế cho thấy, sinh viên tiếng Anh phải luôn trau dồi, tự học, tự rèn nâng cao trình độ chuyên môn, kỹ năng xử lý các tình huống. Do vậy, điều quan trọng là phải bồi dưỡng cho sinh viên hệ thống phương pháp luận khoa học để sinh viên luôn thấu triệt và vận dụng được nguyên lý *khách quan, toàn diện, lịch sử, cụ thể, phát triển* trong học tập rèn luyện tại nhà trường và thực tế công tác sau này. Bởi, nếu

có phương pháp, lập trường, thái độ đúng đắn trong công việc và trong giao tiếp với con người và ngoài xã hội, thì sau khi tốt nghiệp, sinh viên mới có thể hoàn thành tốt công việc, mới có tri thức khoa học và tránh được thái độ chủ quan, kinh nghiệm, máy móc. Nhờ đó, sinh viên có thể đóng góp tích cực vào quá trình phát triển của bản thân và xã hội.

Bồi dưỡng phương pháp khoa học phải song hành với bồi dưỡng những phương pháp phân tích, đánh giá thông tin cụ thể cho đội ngũ học viên. Trước hết, cần bồi dưỡng các phương pháp giúp cho sinh viên có kỹ năng, thói quen suy xét thấu đáo, tường tận về các vấn đề nảy sinh trong học tập và ngoài xã hội, như: Phương pháp phân tích lịch sử, lôgic; suy luận; quy nạp; phương pháp so sánh; phương pháp quan sát, phân tích ngôn ngữ... Nếu được bồi dưỡng những phương pháp này một cách bài bản, sẽ hình thành ở sinh viên tính cẩn thận, chính xác, khách quan trong đánh giá con người, hay suy xét chính xác các vấn đề nảy sinh trong thực tế. Một tác phong làm việc, suy nghĩ chín chắn, linh hoạt sẽ bớt đi những biểu hiện hồ đồ, cảm tính, phiến diện trong quá trình học tập, rèn luyện tại trường và trong thực tiễn công tác sau này.

Cùng đó, cần tiến hành bồi dưỡng nhóm các phương pháp làm việc với người khác, với cộng đồng để giúp cho sinh viên biết tận dụng, phát huy trí tuệ tập thể trong đánh giá, phân tích những vấn đề cụ thể. Để hình thành khả năng này ở sinh viên, cần bồi dưỡng cho họ phương pháp phân tích tâm lý tập thể, phân tích cấu trúc nhóm, kỹ năng trao đổi, thảo luận, làm việc với tập thể, phương pháp thăm dò dư luận, phương pháp tổ chức điều hành sinh hoạt, hoạt động tập thể... Thực tế đã chứng tỏ, nếu không có phương pháp hữu hiệu để hiểu con người, hiểu tập thể, thì sinh viên rất ít có cơ hội tận dụng được sức mạnh trí tuệ tập thể, ít tạo được sự đồng thuận, sự ủng hộ của tập thể.

Hiện nay, trong mọi lĩnh vực hoạt động, vấn đề tổng kết, rút kinh nghiệm luôn được coi trọng. Do vậy, ngay từ khi ở nhà trường, cần phải quan tâm bồi dưỡng phương pháp tổng kết, rút kinh nghiệm thực tế cho sinh viên. Nếu thiếu kỹ năng tổng kết thực tiễn, đúc rút kinh nghiệm, sinh viên sẽ giải quyết vấn đề thiếu tính biện chứng, không đánh giá đúng thực tại, không kế thừa được truyền thống và không dự báo được tương lai. Do vậy, cần phải bồi dưỡng cho sinh viên tư duy và phương pháp hệ thống; phương pháp tổng kết thực tế, đúc rút kinh nghiệm, theo thời gian và theo lĩnh vực cụ thể.

2.3. Kết hợp linh hoạt các lực lượng, hình thức, biện pháp trong quá trình bồi dưỡng năng lực thu thập, xử lý thông tin khoa học cho sinh viên tiếng Anh trường Đại học Hà Nội.

Hệ thống các phương pháp nghiên cứu khoa học hiện tại đã tương đối đa dạng, phong phú; nhưng trong chương trình đào tạo, nhà trường chưa có kế hoạch bồi dưỡng chuyên sâu riêng về phương pháp nghiên cứu khoa học cho sinh viên. Việc bồi dưỡng hệ thống các phương pháp nghiên cứu khoa học cho sinh viên hiện nay cần phải linh hoạt kết hợp nhiều lực lượng, hình thức, biện pháp sát thực với môi trường học tập của trường Đại học Hà Nội. Thông qua giảng dạy các môn học khoa học, nhất là môn tiếng Anh, nên chú ý lồng ghép bồi dưỡng cho sinh viên phương pháp tiếp cận và phương pháp nghiên cứu đặc thù của từng môn học. Trong đánh giá kết quả học trình, học phần các môn học, nên tăng cường các hình thức trao đổi, thảo luận, viết tiểu luận; thông qua đó yêu cầu, khuyến khích sinh viên sưu tầm, nghiên cứu nhiều loại tài liệu, khai thác nhiều nguồn thông tin. Trong điều kiện cho phép, ở các môn học nên khuyến khích sinh viên tìm đọc các công trình nghiên cứu khoa học có liên quan; có thể gọi mở để sinh viên tranh luận, thảo luận hoặc viết thu hoạch về các chuyên đề, đề tài khoa học.

Sự kết hợp giáo dục đào tạo với nghiên cứu khoa học ở nhà trường cũng nên chặt chẽ, cụ thể hơn. Trong những trường hợp cho phép, khi có các công trình nghiên cứu khoa học về những vấn đề thiết thực với sinh viên tiếng Anh, có thể tổ chức các buổi học ngoại khóa, để nhóm tác giả các công trình khoa học báo cáo, thuyết trình cho các đối tượng sinh viên về phương pháp, kết quả nghiên cứu. Các hoạt động thông tin khoa học ở các phòng, khoa, trường Đại học Hà Nội, hệ thống văn bản thông báo sách, tư liệu mới hàng tháng, nên mở rộng đối tượng đến các nhóm sinh viên, tạo điều kiện cho sinh viên dễ dàng tìm kiếm các tài liệu tham khảo phục vụ cho quá trình học tập.

3. Kết luận

Để thiết thực nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, chất lượng đội ngũ sinh viên khi ra trường, cần đặc biệt coi trọng đầu tư, khuyến khích sinh viên tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học, góp phần bồi dưỡng cho họ tư duy, tác phong, kỹ năng, phương pháp nghiên cứu khoa học; làm nền tảng để hình thành, phát triển hệ thống phẩm chất, năng lực, tác phong, phương pháp làm việc sau này. Bản thân sinh viên cần phải gạt bỏ tâm lý tự ti, bảo thủ, dẫu

dốt; thói quen ngại học, ngại rèn, phải chủ động, tự giác học thầy, hỏi bạn. Có làm được điều đó thường xuyên, mỗi sinh viên mới có thể hy vọng nâng cao năng lực thu thập, xử lý thông tin và rèn luyện bản lĩnh xử lý các tình huống thực tế nảy sinh trong học tập tại trường Đại học Hà Nội hiện nay, cũng như trong công việc sau này./.

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành TƯ (2013) *Nghị quyết số 29 - NQ/ TƯ về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội.
2. Thủ tướng Chính phủ (2014), *Nghị định số 11/2014/NĐ-CP, Về hoạt động thông tin khoa học và công nghệ, ngày 18/02/2014*. Hà Nội
3. Nguyễn Phương Cương (2011), *Ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động thông tin - thư viện tại thư viện khoa học và công nghệ quân sự*, Luận văn Thạc sĩ, Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn, Hà Nội.
4. Nghiêm Xuân Huy (2010), *Vai trò của kiến thức thông tin đối với cán bộ khoa học*, Tạp chí Thư viện Việt Nam, (số 3(23)),
5. Đoàn Phan Tân (2011), *Về khái niệm thông tin và các thuộc tính làm nên giá trị của thông tin*, Tạp chí Văn hóa - Nghệ thuật, (số 3), 2001.
6. Mạnh Trí, Huy Anh (2007), *Về xu thế phát triển các hệ thống thông tin khoa học giai đoạn hiện nay*, Kỷ yếu Hội thảo khoa học Xây dựng và phát triển nguồn học liệu phục vụ đào tạo và nghiên cứu, Đà Lạt.